

Bruselj, 20. november 2020
(OR. en)

13177/20

JEUN 122
EDUC 414
SOC 737
EMPL 526
SUSTDEV 162
COHOM 92
GENDER 140
DIGIT 130
ANTIDISCRIM 120

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	12840
Zadeva:	Osnutek sklepov Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o spodbujanju demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih v Evropi

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o spodbujanju demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih v Evropi, ki jih je Svet 20. novembra 2020 sprejel po pisnem postopku v skladu s prvim pododstavkom člena 12(1) Poslovnika Sveta in členom 1 Sklepa Sveta 2020/556.

V skladu z odločitvijo Odbora stalnih predstavnikov z dne 18. novembra 2020 bodo ti sklepi poslani v objavo v Uradnem listu.

Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o spodbujanju demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih v Evropi

SVET IN PREDSTAVNIKI VLAD DRŽAV ČLANIC, KI SO SE SESTALI V OKVIRU SVETA,

—

OB PRIZNAVANJU NASLEDNJEGA:

1. Evropska unija temelji na vrednotah, kot so demokracija, pluralizem, enakost in pravna država. Spoštovanje človekovih pravic, svoboda, nediskriminacija, strpnost in varstvo manjšin so neodtujljivi temelji evropske ideje¹.
2. Demokracija in družba, v kateri prevladujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, pravna država in solidarnost, nikoli nista samoumevni; za njuno varovanje, krepitev in promoviranje so odgovorni politični akterji, družba, gospodarstvo, akademski krogi in mediji, okvir formalnega in neformalnega učenja in usposabljanja, pa tudi vsak izmed nas in mi vsi skupaj.
3. Mladim bi bilo treba omogočiti, da smiselno sodelujejo pri odločanju o vseh vprašanjih, ki jih zadevajo. Imajo pravico, da se svobodno izražajo, imajo dostop do informacij in so zaščiteni pred diskriminacijo. Upravičeni so do izobraževanja, usposabljanja in mladinskega dela, kar jim omogoča, da se med drugim seznanijo s človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami, ter jih pripravi na odgovorno življenje v svobodni družbi.

¹ Člen 2 Pogodbe o Evropski uniji.

4. Ustvarjalnost mladih je ključna za živo demokracijo v Evropi. Mladinske kulture, gibanja, skupine, organizacije in pobude lahko odločilno vplivajo na politične dogodke in družbene spremembe. Pobude za varstvo okolja in podnebja, boj proti rasizmu in družbeno raznolikost so le nekateri primeri vprašanj, s katerimi se mladi v Evropi pogosto ukvarjajo.
5. Mladost je odločilno življenjsko obdobje, ki si zasluži posebno pozornost s političnega vidika. Mladi po Evropi imajo zelo raznolika ozadja, interese in sposobnosti ter se soočajo s številnimi izzivi na individualni in družbeni ravni. Zagotavljanje življenjskih priložnosti posameznikom, zlasti mladim z manj možnostmi, in spodbujanje demokratične ozaveščenosti mladih sta nalogi, ki zahtevata široko podporo družbe in ustrezne ukrepe politike.
6. Mediji in digitalna tehnologija lahko v veliki meri okrepijo zaupanje v demokracijo, saj mladim ponujajo znatne priložnosti za dostop do informacij, potrebnih za demokratično udejstvovanje, sodelovanje z drugimi na velike razdalje, izražanje mnenj, uveljavljanje pravic in aktivno državljanstvo. Hkrati digitalizacija prinaša nekatere negativne elemente, ki lahko ogrožajo demokracijo, kot so dezinformacije, polarizacija, propaganda in sovražni govor.
7. Evropska unija spodbuja participacijo mladih v demokratičnem življenju v Evropi².

² Člen 165(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

8. Spodbujanje vključujoče participativne demokracije je eno od vodilnih načel strategije EU za mlade (2019–2027). Cilj strategije EU za mlade je podpreti sodelovanje mladih v Evropi pri oblikovanju družbe in politike. Mnenja mladih se upoštevajo na primer v okviru mladinskega dialoga EU in enajstih evropskih ciljev za mlade³. V smislu demokratične participacije mladih sta še zlasti pomembna evropska cilja za mlade št. 1 (povezati EU z mladimi) in št. 9 (prostor in participacija za vse) –

SE SEZNANJAJO Z NASLEDNJIM:

9. Zamisli in mnenja, ki so jih mladi delili na konferenci EU o mladih oktobra 2020, so se dotikala zlasti teme „prostor in participacija za vse“ ter so dragocen navdih za ukrepe, s katerimi se spodbujata demokratična ozaveščenost in demokratično udejstvovanje mladih v Evropi. Te zamisli in mnenja mladih se nanašajo na
- vključevanje kritičnega razmišljanja v obvezen del šolskega učnega načrta;
 - postopke soodločanja na vseh ravneh, v katere so vključeni mladi in mladinske organizacije in ki se izvajajo po pristopu, temelječem na pravicah;
 - znižanje starostne meje, pri kateri lahko mladi volijo ali so izvoljeni na volitvah, na 16 let za vse volitve, pri čemer se odpravijo vse ovire in spodbuja udeležba na volitvah;
 - namenske procese, ki krepijo glas mladih, ki so pripadniki manjšin, in zagotavljajo njihovo neposredno udeležbo;
 - financiranje stalnih struktur participacije;
 - nove evropske možnosti financiranja za vzpostavitev in ohranjanje prostorov za mlade;
 - prednostno vzpostavljanje varnih digitalnih prostorov za mlade in spodbujanje digitalne pismenosti na evropski ravni in v okviru medsektorskega pristopa.

³ Priloga 3 k Resoluciji Sveta o okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine: strategija Evropske unije za mlade 2019–2027 (2018/C 456/01).

MENIJO NASLEDNJE:

10. Da bi mladi lahko razvili demokratično ozaveščenost, morajo imeti možnost, da izkusijo lastno učinkovitost, samoiniciativnost in priložnosti za soustvarjanje. S tem spoznajo demokratične procese in pridobijo kompetence, ki so temelj žive demokracije. Spoznavanje odprte kulture razprave, povečevanje strpnosti do različnih mnenj in načinov življenja, razvijanje sposobnosti za sklepanje kompromisov, sprejemanje odločitev, za katere se zavzema večina, in zaščita manjšin so ključni elementi tega vključujočega procesa.
11. Spodbujanje demokratičnega udejstvovanja pomeni spodbujanje mladih, da razmišljajo samostojno, kritično in večplastno ter postanejo aktivni državljani, pa tudi da presojujejo, ali njihovo okolje varuje skupne evropske vrednote in jamči njihove pravice. To lahko okrepi samostojnost mladih, njihovo sposobnost sprejemanja lastnih odločitev in njihov državljanski pogum ter jim omogoči, da v skladu z demokratičnimi načeli in v duhu solidarnosti oblikujejo ne le lastno življenje, temveč tudi politiko in družbo v Evropi.
12. Evropsko sodelovanje temelji na raznolikosti, razumevanju in odprtem dialogu. Ta temeljni konsenz prispeva k demokratični kulturi in koheziji v Evropi ter tvori trdno podlago za demokratično udejstvovanje mladih. Pomaga preprečevati protidemokratične, nečloveške, seksistične, rasistične, diskriminatorne in izključujoče težnje v naši družbi ter lahko prispeva tudi k preprečevanju nasilnega ekstremizma.
13. Vsi mladi potrebujejo točke dostopa, podporo in priložnosti, da bodo lahko prevzemali odgovornost za svoje odločitve, izražali svoje mnenje, izkusili lastno učinkovitost in svobodno prispevali k demokratičnemu življenju v Evropi. Vladni in nevladni akterji bi morali zagotoviti digitalne in fizične prostore za mlade, ki bi jih morali sooblikovati mladi sami, promovirati pa bi jih bilo treba v vseh oblikah formalnega in neformalnega učenja in usposabljanja. Za to je potrebna tudi močna in neodvisna civilna družba. Še posebej pomembne so oblike samoorganizacije in zagovorništva, kot so mladinske organizacije in mladinski sveti, v katerih se mladi naučijo prevzemati odgovornost zase in za druge.

14. Da bi vsem mladim omogočili izkusiti demokracijo, je potreben vključujoč pristop, ki upošteva njihovo raznolikost v številnih pogledih. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti mladim, ki imajo zaradi individualnih ali strukturnih ovir le omejen dostop do participativnih procesov, priložnosti za mladinsko delo in interakcij z drugimi akterji civilne družbe, pri čemer je treba upoštevati tveganje presečne diskriminacije.

POUDARJAJO NASLEDNJE:

15. Načela neformalnega in priložnostnega učenja, zlasti vrednote in prakse mladinskega dela, ponujajo številne priložnosti za spodbujanje demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih. To je mogoče predvsem zato, ker so dejavnosti mladinskega dela usmerjene v proces in so participativne narave, namenjene so tako organiziranim kot neorganiziranim skupinam mladih ter so tesno usklajene z njihovimi potrebami in interesi. Strokovno znanje in metode, ki se uporabljajo pri mladinskem delu, so lahko navdih za druge sektorje. Mladinsko delo ima zato lahko povezovalno in usklajevalno vlogo pri spodbujanju demokracije in politične participacije med mladimi, od lokalne pa vse do evropske ravni.
16. Poleg tega bi bilo treba v sektorju mladinskega dela razvijati inovativne koncepte in prakso s pristopom, ki spodbuja kritično razmišljanje in emancipacijo, usmerjene v samostojnost in samoiniciativnost mladih ter priložnosti mladih za soustvarjanje. Izhodišče so lahko obstoječi koncepti, kot so izobraževanje o človekovih pravicah, medkulturno in globalno učenje, digitalna in medijska pismenost ter državljanska vzgoja. Plačane in prostovoljne mladinske delavce bi bilo treba obravnavati kot spremljevalce mladih pri teh izkušnjah in bi jih bilo treba podpirati pri izmenjavi dobrih praks ter pridobivanju osebnih spretnosti in kompetenc.
17. Različni evropski programi spodbujajo demokratično ozaveščenost in udejstvovanje. Programa Erasmus+ in evropska solidarnostna enota sta še zlasti primerna okvira, v katerih se ciljno spodbuja vključevanje mladih prek medkulturnega dialoga in vzajemnega učenja, zlasti kar zadeva skupne evropske vrednote in vprašanja.

18. Demokratična ozaveščenost in demokratično udejstvovanje mladih prispevata k večji odpornosti družbe. To postane še zlasti očitno v situacijah, ko so zaradi izjemnih razmer (npr. pandemija COVID-19) omejena temeljna demokratična načela in pravice. Mladi, ki dobro razumejo demokracijo, lahko namreč bolje razlikujejo med strategijami za soočanje s temi izzivi, ki so združljive z demokracijo, in tistimi, ki to niso. Poleg tega je ključno, da se med začasnimi omejitvami zaščitijo pravice in svoboščine mladih ter se te po odpravi omejitev v celoti in takoj ponovno vzpostavijo. To velja še zlasti zato, ker so mladi, še posebej tisti z omejenimi možnostmi, pogosto med skupinami, ki jih kriza najbolj prizadene.

POZIVAJO DRŽAVE ČLANICE, NAJ V SKLADU Z NAČELOM SUBSIDIARNOSTI IN NA USTREZNIH RAVNEH:

19. v državah članicah trajnostno vzpostavijo ali nadaljujejo, kot je ustrezno, sektorske in medsektorske programe financiranja in pobude na vseh ravneh, namenjene temu, da bi mladi v večji meri razumeli in cenili demokracijo in raznolikost. Tako bi bilo treba omogočiti prostor in priložnosti za spoznavanje in izkušanje demokratičnega udejstvovanja, tako v skupini kot posamično, hkrati pa zagotoviti dostop vsem mladim, zlasti tistim z manjšimi možnostmi. Zlasti mladinske organizacije in mladinske pobude, ki so izraz sposobnosti samoorganizacije mladih, bi bilo treba okrepiti v njihovi zmožnosti, da podprejo ta prizadevanja;

20. promovirajo učenje o demokraciji in človekovih pravicah v vseh sektorjih in na vseh ravneh izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja ter spodbujajo tesno in trajno sodelovanje v zvezi s temi vprašanji med sektorji. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti izobraževanju o aktivnem državljanstvu in izobraževanju o demokraciji, pri čemer bi bilo treba razmisliti o najrazličnejših praksah in učnih okoljih ter spodbujati razvoj ključnih državljanskih kompetenc, kot so določene v Priporočilu Sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje⁴ in Priporočilu Sveta o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja⁵;
21. opolnomočijo mlade, da se bodo lahko odzivali na priložnosti in izzive digitalizacije ter dejavno in samokritično komunicirali v spletnem okolju⁶. V ta namen je treba spodbujati zlasti digitalno in medijsko pismenost pri mladih in pri osebah, ki jih podpirajo (npr. mladinski delavci, učitelji), predvsem zmožnost obvladovanja prekomerne količine informacij, dezinformacij, sovražnega govora in drugih oblik škodljivih vsebin. Poseben poudarek bi bilo treba nameniti zagotavljanju ustreznih podpornih orodij ter zagotovitvi visoke kakovosti pametnih rešitev za mladinsko delo in digitalnih participativnih procesov. Vsem mladim, zlasti tistim z omejenimi možnostmi, je treba zagotoviti neoviran dostop do digitalnih medijev;
22. priznajo, da mladi izkazujejo poseben interes in se kot aktivni državljani zavzemajo za vprašanja npr. okoljske, socialne in gospodarske trajnosti, človekovih pravic, medgeneracijske enakosti, enakosti spolov in učinka digitalizacije, ter jih dejavno podpirajo pri njihovih prizadevanjih za sooblikovanje zadevnih političnih in socialnih procesov. Spodbujati bi bilo treba zlasti udejstvovanje mladih na lokalni ravni, na primer v študentskih svetih, lokalnih mladinskih organizacijah ali mladinskih pobudah;

⁴ Priporočilo Sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (UL C 189, 4.6.2018, str. 1).

⁵ Priporočilo Sveta o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja (UL C 195, 7.6.2018, str. 1).

⁶ Sklepi Sveta o pametnem mladinskem delu (UL C 418, 7.12.2017, str. 2) in Sklepi Sveta o digitalnem mladinskem delu (UL C 414, 10.12.2019, str. 2).

23. ustrezno spodbujajo in podpirajo dostopne strukture fizičnega in digitalnega mladinskega dela ter pametne rešitve za mladinsko delo, zlasti po ukrepih za zajezitev COVID-19, da bi mladim zagotovili brezplačne, odprte in varne prostore ter priložnosti za osebni razvoj;

POZIVAJO DRŽAVE ČLANICE IN EVROPSKO KOMISIJO, NAJ OB UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI NA SVOJIH PODROČJIH PRISTOJNOSTI IN NA USTREZNIH RAVNEH:

24. nadalje razvijajo participacijo mladih v političnih procesih v skladu z Resolucijo Sveta o spodbujanju politične participacije mladih v demokratičnem življenju v Evropi⁷ ter tako še okrepijo smiselno in trajnostno participacijo vseh mladih v procesih odločanja na vseh ravneh;
25. z mladim prijaznimi informacijami in komunikacijo po potrebi zagotovijo, da so politični procesi in odločitve na vseh ravneh dostopni, pregledni in razumljivi. Med drugim bi bilo treba mladim zlasti dajati povratne informacije o rezultatih njihove participacije. Informacije je treba razširjati ciljno usmerjeno, tako da dosežejo vse mlade ne glede na njihovo okolje. V sodelovanju z mladinskimi informacijskimi mrežami in drugimi deležniki v mladinskem sektorju, kot sta Evropska agencija za svetovanje in informiranje mladih ter mreža Eurodesk, bi bilo treba na evropski ravni oblikovati ustrezne komunikacijske strategije;
26. mladim predstavijo in promovirajo koncepta demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja kot stalni in ključni del mladinskega dela ter priznajo, da je sektor mladinskega dela ugoden prostor za zagotavljanje priložnosti mladim, da se razvijajo in prispevajo k demokratični družbi. To vključuje zagotavljanje ustreznih okvirnih pogojev in zadostnih finančnih sredstev na vseh ravneh v okviru obstoječih struktur, pa tudi krepitev tematskega usposabljanja, znanja in spretnosti ter kvalifikacij mladinskih delavcev;

⁷ Resolucija Sveta o spodbujanju politične participacije mladih v demokratičnem življenju v Evropi (UL C 417, 15.12.2015, str. 10).

27. podprejo nadaljnji razvoj in preoblikovanje pristopov za povečanje demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih. Ti lahko temeljijo na obstoječih konceptih pedagogike⁸ in izobraževanja/usposabljanja o demokraciji, aktivnem državljanstvu in človekovih pravicah, pa tudi na delu Sveta Evrope in organizacij civilne družbe na tem področju. Te pristope bi bilo treba delavcem v stroki posredovati v okviru rednih programov usposabljanja, služijo pa lahko tudi kot navdih za izvajanje mladinskih programov EU ali za razvoj na kompetencah temelječega okvira za formalno in neformalno izobraževanje in usposabljanje na področju mladinskega dela⁹. Ustvariti bi bilo treba tudi priložnosti za dejavnosti vzajemnega učenja v sektorju mladinskega dela, in sicer tako med delavci v stroki, akademiki, oblikovalci politike in mladimi kot tudi med sektorji;

POZIVAJO EVROPSKO KOMISIJO, NAJ:

28. interese mladih in njihovo demokratično udejstvovanje upošteva kot prečno vprašanje v evropskih procesih in programih, kot so konferenca o prihodnosti Evrope, akcijski načrt za digitalno izobraževanje ali evropski izobraževalni prostor, ter pri izvajanju ustreznih veljavnih programov EU, evropskega zelenega dogovora, evropskega stebra socialnih pravic in agende za trajnostni razvoj do leta 2030, pa tudi v okviru okrepljenega sodelovanja s Svetom Evrope;
29. poudarja raziskovalne dejavnosti in orodja za zbiranje dokazov, s katerimi se analizira učinek programov financiranja EU na spodbujanje demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih;
30. okrepi evropske dejavnosti s partnerskimi državami, ki se financirajo iz programov EU, za nadaljnje spodbujanje demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih ter tudi v prihodnje razvija mladinsko delo prek sodelovanja in izmenjav;

⁸ Zlasti koncepta kritične in emancipacijske pedagogike.

⁹ Sklepi Sveta o izobraževanju in usposabljanju mladinskih delavcev (UL C 412, 9.12.2019, str. 12).

POZIVAJO VSE AKTERJE, VKLJUČENE V DEJAVNOSTI EVROPSKEGA SODELOVANJA NA PODROČJU MLADINE, NAJ SI PRIZADEVAJO ZA NASLEDNJE:

31. v okviru izvajanja programov financiranja Erasmus+ in evropska solidarnostna enota izpostavljati vprašanja, kot so evropske vrednote in identiteta, demokracija, sprejemanje raznolikosti, človekove pravice, enakost spolov, zaščita manjšin, kritično razmišljanje, nove oblike participacije in državljansko delovanje. Za projekte, ki lahko mladim dajo možnost, da so samoiniciativni ter da lahko prispevajo in soodločajo, bi bilo treba zagotoviti vključujoč in odprt dostop, enostavne postopke in ustrezna sredstva. To bi bilo treba upoštevati zlasti pri namenskih ukrepih za participacijo in solidarnost;
32. zagotoviti, da programi EU za mlade upoštevajo potrebe, interese in raznolikost mladih. To vključuje mladim prijazne in lahko dostopne informacije o financiranju, podporo lastnim projektnim pobudam mladih ter upoštevanje organizatorjev programa in njihovih potreb. Omogočiti bi bilo treba, da bi se v okviru programov po potrebi izvedle izboljšave, ki bi še v večji meri dajale prednost samoiniciativnosti mladih ter posledično njihovemu demokratičnemu udejstvovanju in izkušnjam.

Reference

Pri sprejemanju teh sklepov so se Svet in predstavniki vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, seznanili z naslednjimi dokumenti:

- Resolucija Sveta o okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine: strategija Evropske unije za mlade 2019–2027 (UL C 456, 18. 12. 2018, str. 1)
- Resolucija Sveta o spodbujanju politične participacije mladih v demokratičnem življenju v Evropi (UL C 417, 15. 12. 2015, str. 10)
- Sklepi Sveta o mladih v zunanjem delovanju (8629/20)
- Sklepi Sveta o medijski pismenosti v svetu, ki se nenehno spreminja (UL C 193, 9. 6. 2020, str. 23)
- Sklepi Sveta o izobraževanju in usposabljanju mladinskih delavcev (UL C 412, 9. 12. 2019, str. 12)
- Sklepi Sveta o digitalnem mladinskem delu (UL C 414, 10. 12. 2019, str. 2)
- Priporočilo Sveta o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja (UL C 195, 7. 6. 2018, str. 1)
- Priporočilo Sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (UL C 189, 4. 6. 2018, str. 1)
- Sklepi Sveta o pametnem mladinskem delu (UL C 418, 7. 12. 2017, str. 2)
- Sklepi Sveta o vlogi mladinskega sektorja v okviru celostnega in medsektorskega pristopa k preprečevanju nasilne radikalizacije mladih in boju proti tej radikalizaciji (UL C 213, 14. 6. 2016, str. 1)

- Pariška deklaracija ministrov Evropske unije za izobraževanje z dne 17. marca 2015 o spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989
- Evropska komisija: Flash Eurobarometer 478 – Kako do močnejše in enotnejše Evrope? Pogledi mladih, marec 2019¹⁰
- Evropski parlament: Študija – Zmanjševanje prostora za civilno družbo: odziv EU, 2017¹¹
- Priporočilo CM/Rec(2010)7 Odbora ministrov Sveta Evrope za države članice o Listini Sveta Evrope o izobraževanju za demokratično državljanstvo in izobraževanju o človekovih pravicah
- Svet Evrope: Referenčni okvir kompetenc za demokratično kulturo: Zvezek 1 – Okvir, koncepti in model, 2018¹²

¹⁰<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKey/86162>

¹¹[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578039/EXPO_STU\(2017\)578039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578039/EXPO_STU(2017)578039_EN.pdf)

¹²<https://rm.coe.int/prems-008318-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-1-8573-co/16807bc66c>